

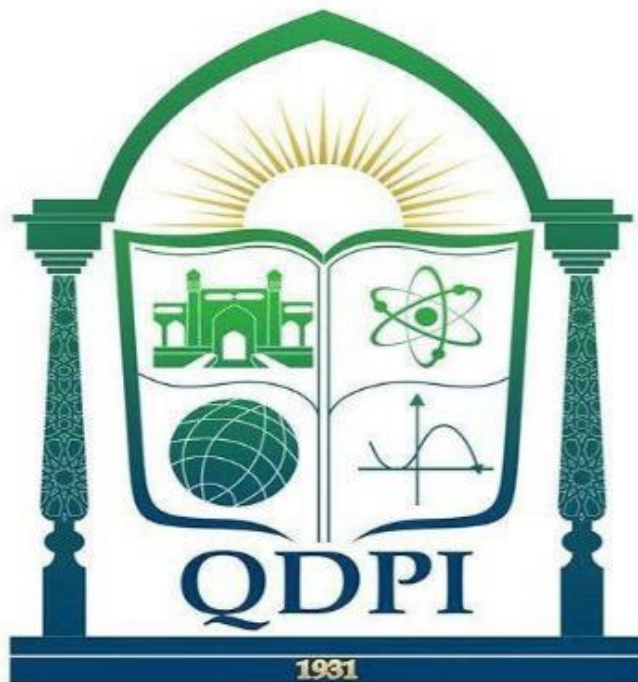
ILM-FAN MUAMMOLARI MAGISTRANTLAR TALQINIDA

xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
materiallari to'plami

Qo'qon - 2024

Mazkur xalqaro konferensiya O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirining 2024-yil 20-martdagi “2024-yilda qo‘shimcha o‘tkaziladigan xalqaro va respublika miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar to‘g‘risidagi” 76-sonli buyrug‘i ijrosini ta’minlash maqsadida Qo‘qon davlat pedagogika institutining magistratura bo‘limida 2024-yil 20-noyabr kuni o‘tkazildi.

“ILM-FAN MUAMMOLARI MAGISTRANTLAR TALQINIDA”

**mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy
konferensiyasi**

MATERIALLARI TO‘PLAMI

20.11.2024

1-qism

O‘ZBEKISTONNING YANGI RIVOJLANISH BOSQICHIDA JAMIYATNING G‘OYAVIY BIRLASHUV STRATEGIYASINING ISTIQBOLDAGI VAZIFALARI

Raxmatov Bekzod Zafarovich

CHDPU, Ijtimoiy-gumanitar fanlarni o‘qitish metodikasi(ma’naviyat asoslari) 1-
bosqich magistranti.

Ilmiy rahbar: **Tog‘ayev Shavkat Xurramovich**

CHDPU, falsafa fanlari nomzodi, dotsent

Annotatsiya. Ushbu maqolada jamiyatning g‘oyaviy birlashuvida “Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari” konsepsiyasining o‘rni va yangi O‘zbekiston taraqqiyotida yoshlarning g‘oyaviy birlashuviga erishish va mafkuraviy tarbiya masalalari tadqiq etilgan.

Kalit so‘zlar: jamiyat, taraqqiyot, milliy tiklanish, milliy yuksalish va mafkuraviy taraqqiyot.

Jamiyatimizda yashovchi millati, dini, irqi va ijtimoiy kelib chiqishidan qat’i nazar har bir inson jamiyatning umumiy oliy maqsadi uchun mas’uliyatni his qilishi, uning taraqqiyoti uchun qaysidir ishi bilan hissa qo‘sha olishi kerak bo‘ladi. Shu bois jamiyatimizda davlat siyosati darajasiga ko‘tarilmagan, mafkuralashtirilmagan va siyosiy qurolga aylanmagan, shunchaki jamiyatni birlashtiruvchi, ma’lum maqsad sari yo‘naltiruvchi, barchaning ehtiyoj va manfaatlarini inobatga oluvchi aniq, real va hayotiy birlashtiruvchi g‘oyaga ehtiyoj paydo bo‘lmoqda.

Jamiyat hayotida shunday davrlar bo‘ladiki, o‘z umrini yashab bo‘lgan eski tuzum qonun-qoidalarini yangicha asosda o‘zgartirish, barcha sohalarda keng ko‘lamli islohotlarni amalga oshirish zarurati eng muhim ehtiyoj, kerak bo‘lsa, hayot-mamot masalasi sifatida kun tartibiga chiqadi. Bugun jamiyatimizda ham olib borilayotgan islohotlar muhitida, innovatsion o‘zgarishlarga mos ravishda ijtimoiy birlashuv g‘oyasiga zarurat yuzaga keldi. O‘zgarishlar jarayonida xalqning ehtiyoj va

manfaatlari, xohish va istaklarini qamrab olgan va ularni birlashtirgan, yagona maqsad sari yo‘naltirgan va yuksak marralarni zabt etishga safarbar etuvchi kuch orqali fidoyi, sadoqatli, vatanparvar va mehnatsevar insonlar birlashmasini shakllantirish ustuvor vazifaga aylandi. Zero, “jamiyatimizda aholi, ayniqsa, yosh yigit-qizlarimizning ma’naviy va ma’rifiy saviyasini doimiy yuksaltirish – birinchi darajali ahamiyatga egadir. Shu bois, “Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari” degan dasturiy g‘oya asosida, yoshlarni ona yurtga sadoqat ruhida tarbiyalash, ularda tashabbuskorlik, fidoyilik, axloqiy fazilatlarni shakllantirish – o‘ta sharaflil vazifadir”. Shunday ekan jamiyatimizda g‘oyaviy birlashuvni shakllantirish va iqtisodiy barqarorlikka erishish dolzarb vazifalardan biridir. Buning uchun davlatimiz rahbari tomonidan ilgari surilgan “Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari” degan dasturiy g‘oya atrofida birlashish, hamjihat bo‘lish iqtisodiy rivojlanishni belgilab beradi.

Zamonaviylik hech qachon o‘zidan o‘zi, osonlik bilan real voqelikka aylanmagan, ijtimoiy hayotning o‘zgaruvchan, dinamik xususiyati esa yangilikni keskinroq, shiddatliroq, hatto ma’lum guruhlar manfaati va istaklariga zid tarzda faolroq bo‘lishga undaydi. Zamonaviylik va innovatsiyaning bunday faolligi zararli emas, ammo ularning ijtimoiy-tarixiy imkoniyatni qo‘ldan boy berib, nafaolligi, xotirjamlikka, o‘zini o‘zi ulug‘lashga berilishi jamiyatga qimmatga tushadi. Jamiyatida aholi korrupsiya, huquqlarning toptalishi va qonunlardan ko‘ra Zero, bizda mustaqil sud va ommaviy axborot vositalari, besh mingdan oshiq fuqarolik jamiyati institutlari, to‘rtta siyosiy partiya, millionlab kishilarni birlashtirgan ommaviy uyushmalar mavjud edi.

Jamiyatdagi milliy yuksalish milliy tiklanishdan boshlansa, milliy tiklanish milliy o‘zlikni anglashdan boshlanadi. Shu bois, avvalo, milliy yuksalish konsepsiyasini amalga oshirish uchun millatning milliy o‘zligini anglashiga imkon yaratish, o‘rgatish, ma’rifatli qilish va keyin milliy yuksalish uchun yo‘l ko‘rsatish mumkin bo‘ladi. Bugun dunyoning milliy qiyofasi rang-barang bo‘lib, u insonlarning milliy o‘zligini anglash jarayonining rivojlanishi bilan uyg‘un holatda takomillashib bormoqda. Insonlarning aql-zakovati o‘sib, moddiy sharoitlarni yaxshilab borishi ularning milliy o‘zligini anglashga bo‘lgan intilishiga ham o‘z ta’sirini o‘tkazmoqda.

Albatta, bu yerda gap milliy o‘zlikni anglash jarayonini moddiy ehtiyojlarning qondirilishiga bog‘lab qo‘yish haqida ketayotgani yo‘q, balki uning bu jarayondagi muhim omil ekanligi haqida ketmoqda. Zero moddiy ehtiyojlarni qondirishga qaratiladigan har qanday harakatlar zaminida insonning yashash va hayot kechirish maqsadlari turadi. Agar u ma‘naviyat bilan uyg‘unlashmas ekan, insonning boshqa tirik mavjudotlardan farqi ham qolmagan bo‘lar edi. Shu ma‘noda moddiy ehtiyojlar qanchalik muhim bo‘lmasin, u ma‘naviyat bilan uyg‘unlashgan holatdagina inson insoniylik qiyofasiga ega bo‘ladi. Shunday fazilatlar qatorida uning ma‘lum millatga mansubligini his etish, insonning ruhiyati, g‘ururi va iftixorini o‘z dunyoqarashida mujassam etishi ham turadi. Bunday fazilatga ega bo‘lmagan inson ma‘naviy qashshoq va manqurtdir. Shu mezonlardan kelib chiqiladigan bo‘lsa, millatning shakllanishi, rivojlanishi va bugungi kunning takomillashuvi insonlarning nafaqat moddiy sharoiti taraqqiyoti bilan, balki uning ta‘sirida yuksaklikka ko‘tarilgan ma‘naviyatining in‘ikosi sifatida namoyon bo‘layotganlida ko‘rishimiz mumkin. Insonning ma‘lum millatga mansubligini anglashi ana shu ma‘naviyatning tarkibiy qismini tashkil qiladi.

Jamiyatning g‘oyaviy birlashuvi millatchilikka, ayirmachilikka qarshi kurashning muhim asosi hisoblanadi. O‘zbekistonda yashovchi yuzdan ortiq millat va elatlarni yagona g‘oya asosida birlashtirish va titul millat sifatida o‘zbeklarga ustunlik bermagan holda, boshqa millatlarning ham yashash huquqini qadrlashni hisobga olib milliy yuksalish siyosatini olib borish dolzarb vazifadir. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish konsepsiyasini amalga oshirishda o‘zbek millatining manfaatlarini boshqa millatlar manfaatidan ustun qo‘yish aslo to‘g‘ri bo‘lmadi. Milliy yuksalish deganda har bir millatning o‘z qadriyatlari asosida titul millat bilan birlashishi, birdamlikni anglashi, bir yo‘lda harakat qilishi tushuniladi. Millatchilik - jahonning mustamlaka va metropoliyalar, qoloq o‘lka va ilg‘or davlatlar, ozod xalq va mustabidlik iskanjasidagi xalqlarga bo‘linib ketishiga qarshi kurashuvchi demokratik, ma‘rifatparvar hamda insonparvar kuchlardan farqli o‘laroq, mavjud ziddiyatlarni o‘z millatining manfaatlarini boshqa millatlar haq-huquqlaridan yuqori qo‘yib hal etishga intiluvchi siyosiy oqimdir.

O‘zbekistonda milliy tiklanishdan – milliy yuksalish konsepsiyasi asosida ijtimoiy birdamlikka, g‘oyaviy birlashuvga erishishda millatchilikka berilib ketmaslik, ko‘pmillatli mamlakatda bag‘rikenglik asosida g‘oyaviy birlashuvni shakllantirish, har bir millatning o‘z milliyligi asosida yashashini targ‘ib qilgan holda yagona g‘oyaga birlashtirish masalalariga alohida e‘tibor qaratish lozim. Zero, salbiy yo‘nalishdagi millatchilik jamiyat demokratlashuvi sharoitida ko‘p millatli tarkibga ega O‘zbekiston uchun asosiy tahdidlari biri hisoblanadi. Uning mafkuraviy tahdidi milliy va diniy negizda nizo va ziddiyatlarni keltirib chiqarishi, millatlar, dinlar va konfessiyalarini bir-biriga qarama-qarshi qo‘yish, jamiyatdagi totuvlik va barqarorlikni izdan chiqarish kabi ko‘rinishlarida, amaliy tahdidi uyushgan jinoyatchilik, qurolli qo‘zg‘olon, fuqarolar urushidan tortib, siyosiy hokimiyatni qo‘lga olish uchun davlat to‘ntarishi kabi darajalarda namoyon bo‘ladi.

Jamiyatimizda g‘oyaviy birlashuvni shakllantirishga qaratilgan “Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari” konsepsiyasi haqida fikr yuritganda uni faqat nazariya sifatida qarash kifoya qilmaydi, eng asosiysi, uni amaliyotga tatbiq etish zarurligi kelib chiqadi. Agar milliy istiqbol g‘oyasi mamlakatimiz va xalqimizning o‘z mustaqilligini qo‘lga kiritishning nazariy asosini tashkil qilgan bo‘lsa, “Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari” konsepsiyasi jamiyatimizning yangi rivojlanishi moddiy kuchga aylangandan keyin, mamlakatimiz va xalqimizning istiqbolda amalga oshirishi zarur bo‘lgan vazifalarning nazariy asosini tashkil qiluvchi ijtimoiy birlashuvni o‘zida ifoda ettiradi. U mamlakat taraqqiyotini yangi bosqichga ko‘tarishga ijobiy ta‘sir o‘tkazadi. Chunki unda mamlakat va millatni taraqqiy qildirish bilan bog‘liq bo‘lgan yangi vazifalar o‘z ifodasini topgan bo‘lib, ularni xalq ongiga singdirish muhim ahamiyatga ega bo‘ladi. Mazkur konsepsiya mamlakatimiz yangi taraqqiyot bosqichiga ko‘tarilishining yangi konseptual g‘oyasi sifatida milliy ong, milliy o‘zlikni anglash, milliy mas‘ullik, millat taqdiriga dahldorlik, globallashuv tajovuzidan xalqimizni himoya qilish kabi o‘ta muhim ma‘naviy-ruhiy salohiyatning mustahkamlanishida ham amaliy ahamiyatga ega bo‘lgan bo‘lar edi.

Yoshlarda g‘oyaviy birlashuv asoslarining shakllanishida uning mustaqil fikrlashi, milliy taraqqiyot haqidagi bilim va malakalarining roli kattadir. Bunga

yoshlarning ideologik ma’lumotlarni tahlil etish qobiliyatini, ijodiy salohiyatini, o‘zining va millat manfaatlarini birligini ifodalovchi masalalarni mustaqil yecha olishi talab etiladi. Psixologlarning ta’kidlashicha, yoshlardagi o‘z-o‘zini bilish va rivojlantirish, masalani yechishda aniq g‘oyalarga suyanish, ularni ijtimoiy-amaliy faoliyatga joriy qilish, o‘ziga ishonchni aynan yoshlikdan shakllantirish talab etiladi. Yoshlikda mafkuraviy bilim va pozitsiyalarni shakllantirish ularda himoya qurolini ham shakllantiradi.

XULOSA. Xulosa qilib quyidagilarni aytishimiz mumkin:

Jamiyatdagi milliy yuksalish milliy tiklanishdan boshlansa, milliy tiklanish milliy o‘zlikni anglashdan boshlanadi. Shu bois, avvalo, milliy yuksalish konsepsiyasini amalga oshirish uchun millatning milliy o‘zligini anglashiga imkon yaratish, o‘rgatish, ma’rifatli qilish va keyin milliy yuksalish uchun yo‘l ko‘rsatish mumkin bo‘ladi. Bugun dunyoning milliy qiyofasi rang-barang bo‘lib, u insonlarning milliy o‘zligini anglash jarayonining rivojlanishi bilan uyg‘un holatda takomillashib bormoqda;

O‘zbekistonda ko‘pmillatli mamlakatda milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari konsepsiyasi asosida titul millat bo‘lgan o‘zbeklar manfaatlarini va milliylikiga urg‘u beraverish, bir tomondan, aholi o‘rtasida ijtimoiy muhitga, ijtimoiy birlashuvga ishonmaslik kayfiyatining o‘sib borishiga, ikkinchi tomondan esa, ekstremistik kayfiyatlari kuchli bo‘lgan, millatchilik ruhidagi guruh yoki qatlamlarning faollashuviga olib keladi;

O‘zbekistonda milliy yuksalish konsepsiyasining asosiy maqsadi mamlakatimiz aholisining birdamligi va hamjihatligiga erishish, o‘z Vatani, xalqiga sodiq, uning moddiy va ma’naviy boyliklarini yaratishda fidoiylik ko‘rsatishga qodir bo‘lgan, uning manfaatlarini himoya qilishni o‘zining farzandlik burchi deb hisoblaydigan insonlarni tarbiyalash, ularning yuksak intellektual va mehnat faoliyatlari asosida mamlakatimizda ozod va obod Vatan, erkin va farovon hayotni yaratishga qaratilganligi kelib chiqadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 19 сентябрдаги “Террористик, экстремистик ёки бошқа тақиқланган ташкилот ва гуруҳлар таркибига адашиб кириб қолган Ўзбекистон республикаси фуқароларини жиноий жавобгарликдан озод этиш тартибини такомиллаштириш тўғрисида”ги Фармони. “Халқ сўзи”, 2018 йил 20 сентябрь.
2. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. 1 жилд. -Тошкент: Ўзбекистон, 2017.-Б.465.
3. Мирзиёев Ш.М. Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари. – Тошкент: Ўзбекистон. 2020. –Б. 35.
4. Ўзбекистон ХХИ аср бўсағасида. Хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. “Ўзбекистон” Тошкент – 1997.
5. Toshpo‘latov, M. (2023). FUQAROLIK JAMIYATI: TARIXIY VA ZAMONAVIY MODELLARI. Tadqiqotlar kutubxonasi, 1(6), 1-114.
6. Toshpo‘latov, M. (2023). HISTORY OF CIVIL SOCIETY CONSTRUCTION: CHANGES AND PROSPECTS. Modern Science and Research, 2(9), 9-13.
7. Toshpo‘latov, M. (2023). CHARACTERISTICS OF CIVIL SOCIETY IN THE MODERN ERA. Modern Science and Research, 2(9), 13-19.
8. Toshpo‘latov, M. (2023). THE CONSTRUCTION OF CIVIL SOCIETY IN THE MODERN ERA. Modern Science and Research, 2(9), 13-19.
9. Toshpo‘latov, M. (2023). FUQAROLIK JAMIYATINING MILLATLARARO MUNOSABATLAR BARQARORLIGINI TA’MINLASHDAGI O‘RNI. Tadqiqotlar kutubxonasi, 1(9), 14-17.
10. Toshpo‘latov, M. (2023). THE CONSTRUCTION OF CIVIL SOCIETY IN THE MODERN ERA. Modern Science and Research, 2(9), 13-19.
11. Raxmatov, B. (2024). T’LIM TIZIMINI MONITORING QILISHD R O MLI TEXN LOGIY L RNING ORNI. Modern Science and Research, 3(12), 931-935.

AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA MA’NAVIY HAYOTNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Sayriddinova Kibriyo Sayfiddin qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti talabasi

Ilmiy rahbar – **G‘affarova G.G‘** prof.

Annotatsiya. Hozirgi davr globallashtirilgan dunyoda sodir bo‘layotgan murakkab, noxiziq jarayonlar tahlilini mazkur omillarni hisobga olmasdan turib amalga oshirish mumkin emas. Ushbu maqolada shakllanayotgan axborotlashgan jamiyatda ma’naviyat sohasidagi o‘zgarishlar, ularning o‘ziga xususiyatlari falsafiy tahlil etilgan.

Kalit so‘zlar: axborot, bilim, axborotlashgan jamiyat, ma’naviyat, rivojlanish, ta’lim, tasodif, o‘zgarish, inson, jamiyat.

KIRISH

XXI asrda axborot resurslari ijtimoiy, madaniy, ma’naviy sohadagi ma’lumotlar orqali turli yosh va toifadagi shaxslarning ongiga ta’sir qilib, ularning dunyoqarashi, ijtimoiy xarakteri hamda murakkab tafakkurini shakllantirish vositasi sifatida real voqelikka aylandi. Shu sababli shakllanayotgan axborotlashgan jamiyatda ma’naviyatda ham turli xil o‘zgarishlarni inobatga olish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Darhaqiqat, hozirgi davr jahon miqyosida globallashtiruv jarayoni kuchaygan, insoniyatning axborotlashgan jamiyat bosqichiga o‘tishi tobora chuqurlashib borayotgan davr bo‘lib, butun insoniyat, shu jumladan xalqimiz ham ma’naviyatga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan turli mafkuraviy tahdidlar ostida yashamoqda. Ushbu jarayonda jamiyatimiz ma’naviy hayotiga turli-tuman axborot, ilm-fan, madaniyat va san’at, yangi sivilizatsiyalar, texnologiyalarning kirib kelishi bilan birgalikda turli zararli g‘oyalar va mafkuralar tahdidining vujudga kelishi bugungi kunda shunday globallashtiruv sharoitida ma’naviyat muammosini, ma’naviy